

6750 SAYILI TİCARÎ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİ KANUNU UYARINCA AYNI ALACAĞA TEMİNAT TEŞKİL ETMEK ÜZERE BİRDEN ÇOK TAŞINIRIN REHİN HAKKINA KONU OLMASI

MORE THAN ONE CHATTEL TO BE PLEDGED FOR A SINGLE DEBT ACCORDING TO THE
LAW REGARDING PLEDGE OF CHATTELS IN COMMERCIAL TRANSACTIONS

Bahar ÖCAL APAYDIN *

Makale Bilgi

Gönderilme: 02/03/2020
Kabul: 02/06/2020

Anahtar Kelimeler

Ticari İşlemlerde
Taşınır Rehni,
Birden Çok Taşınır
Rehni,
Toplu Rehni,
Paylı Rehni,
Rehin Kurulduktan
Sonraki
Değişiklikler.

Article Info

Received: 02/03/2020
Accepted: 02/06/2020

Keywords

Pledge of Chattels In
Commercial
Transactions,
More Than One Chattel
To Be Pledge,
Partition of
Encumbrance of Pledge,
Non-Partition of
Encumbrance Of Pledge,
Changings After
Creations of Pledge.

Özet

29871 sayılı ve 28 Ekim 2016 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu (TİTRK), 1 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun ile taşınır rehninin uygulanmasını ve rehne konu taşınırın çeşitliliğini artırmak amacıyla, rehne konu taşınırın teslimine ihtiyaç duymayan sicilli bir rehni türü benimsenmiştir. TİTRK m. 5/f.1 hükmünde rehne konu olabilecek taşınır varlıklar tahdidi olmayan bir şekilde sayılmıştır. Taşınır rehni uygulamasının artırılması amacıyla, TİTRK m. 5/f.6 hükmünde birden çok taşınırın rehne konu olabileceği düzenlenmiştir. Ne var ki, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’nda birden çok taşınırın rehne konu olması hususunda açık bir düzenleme yapılmamıştır. Buna karşılık, TİTRK m. 18 hükmünde, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’nda hüküm bulunmayan hâllerde Türk Medeni Kanunu’nun (TMK) “taşınmaz rehne” ilişkin hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir. Bu doğrultuda birden çok taşınırın rehne konu olması hâlinde TİTRK m. 18’in atfıyla TMK m. 855 hükmü uygulama alanı bulacağı kabul edilmektedir. Bu çalışmanın amacı, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu uyarınca birden fazla taşınırın aynı alacağa teminat teşkil etmesi amacıyla rehni hakkının tesisi hâlinde rehni tesis edilmesinin koşulları ile rehni tesis edildikten sonra ortaya çıkan değişikliklerin rehni hakkı üzerindeki etkisini incelemektir.

Abstract

The Law Number 6750 regarding Pledge of Chattels in Commercial Transactions (Law no.6750) published in the Official Gazette no. 29871 on the 28th of October 2016 and entered into force on the 1st of January 2017. In order to extend both the use of pledge as a security right and the variety of the chattels which are to be pledged the law replaces the transfer of the possession with the registration of a notice of the pledge. The article 5/ (1) of the Law no.6750 provides a list of the chattels which are to be pledged while not respecting the rule of numerus clausus. In order to extend the use of pledge, the art. 5/ (6) of the Law no.6750 states that more than one chattel are to be pledged for a single debt. However, the Law no.6750 does not contain any provisions which determine how to be pledged more than one chattels for a single debt. Yet the art. 18 of the Law regarding Pledge of Chattels in Commercial Transactions refers to the provisions regarding mortgages of the Turkish Civil Code (TCC) in terms of situations for which there are no provisions. Thus where more than one chattel to be pledged, the art. 855 of the TCC shall be applied with reference to the art. 18 of the Law no.6750. The aim of this study is to examine the conditions for the establishment of a lien on more than one chattel according to Law no.6750 and the effect of changes that occur after the lien has been established.

 Bu eser [Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır

* Dr. Öğretim Üyesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.

Bu çalışma, 15-16 Kasım 2019 tarihinde gerçekleştirilen “Uluslararası Eşya Hukuku Sempozyumu” nda tebliğ olarak sunulmuş ve gelen katkı ve eleştiriler doğrultusunda makale hâline getirilmiştir.

I. GİRİŞ

6750 sayılı Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu (TİTRK) ile ticarî işlemlerde taşınır rehni, teslimsiz (sicilli) taşınır rehni özelliği gösteren bir rehin türü olarak düzenlenmiştir¹.

Taşınırlar üzerinde zilyetlik devredilmeksizin, sicile tescil ile rehin tesis edilmesi Türk hukukuna yabancı değildir. TMK m. 940/f. 2 hükmü kapsamında bir sicile tescili zorunlu olan taşınırların zilyetliği devredilmeden rehne konu olması mümkündür. Bu doğrultuda sicile kayıtlı motorlu taşıt, gemi ve hava araçları üzerinde sicile tescil ile rehin hakkı tesis edilebilmektedir².

TİTRK'nun amacı, “taşınırın teslimine ihtiyaç duyulmadan Rehinli Taşınır Siciline tescil edilmesi suretiyle rehin hakkı tesis edilmesi ve bu suretle rehin hakkı tesisi ile taşınır rehininin kullanımını yaygınlaştırmak ve rehne konu olan taşınırların çeşitliliğini artırarak kapsamını genişletmek olarak ifade edilmiştir” (TİTRK m. 1/f. 1). Böylece TİTRK'nu, mülga TİRK'ndan daha geniş bir uygulama alanına sahip olmayı amaçlamaktadır.

TİTRK m. 5/f. 6 hükmü uyarınca bir ya da birden fazla taşınır varlık üzerinde rehin hakkı kurulabileceği öngörülmüştür. Dolayısıyla rehinli alacaklının ve rehin verenin iradeleri, birden fazla taşınır varlık üzerinde rehin hakkının kurulması yönünde olabilir. Ancak Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik³ (Tem.Yön.) m. 11/f.2'de rehinle teminat altına alınan alacağın belirli olması hâlinde, borç miktarının tamamına ek olarak azami beşte bir oranına yetecek kadar taşınır varlık üzerinde rehin hakkı kurulabileceği düzenlenmek suretiyle bir sınırlama getirilmiştir.

TİTRK m. 5/f. 1 hükmünde sayılan varlıkların borcu karşılama hâlinde işletmenin tamamının rehne konu edilmesi TİTRK m. 5/f. 2 hükmü ile yasaklanmıştır. O nedenle ticarî işletme ya da esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin hakkının kazanılması, ancak işletme mevcudunu oluşturan ve TİTRK m. 5 hükmünde sayılan varlıkların değerinin borcu karşılamaması hâlinde mümkündür. Dolayısıyla taşınır varlığın birinin ya da birden fazlasının alacağı karşılayacak şekilde teminat teşkil etmesi hâlinde ticarî işletme yahut esnaf işletmesi üzerinde rehin hakkı kurulamayacaktır. O nedenle ticarî işletme veya esnaf işletmesi üzerinde rehin hakkı kurulması, böyle bir koşula bağlanmak suretiyle zorlaştırılmakta ve dolaylı da olsa birden fazla taşınır üzerinde rehin hakkı tesisi teşvik edilmektedir.

TİTRK kapsamında ise birden fazla taşınır varlık üzerinde rehin hakkının kurulması ve rehin hakkının akıbeti hüküm altına alınmamıştır. 15.02.2018 tarih ve 7099 Sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (7099 Sayılı Kanun) m. 33 ile TİTRK m. 18'de değişiklik yapılmak suretiyle, TİTRK'nda hüküm bulunmayan hâllerde Türk Medeni Kanunu'nun “taşınmaz rehnine” ilişkin hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir. TİTRK m. 18 hükmünün eski hâli “*bu Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun taşınır rehnine ilişkin hükümleri uygulanır*” şeklinde idi. Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nda düzenlenen rehin türünün sicilli bir taşınır rehni olmasının yanı sıra sabit dereceler sistemi gibi taşınmaz rehnine özgü benzerlikler taşınması nedeniyle bu atıf hükmü eleştirilmekteydi⁴. Ne var ki, , mevcut atıf hükmü kapsamında, benzerliklere rağmen söz konusu rehin türlerinin nitelik itibarıyla farklı olduğu dikkate alınarak, Türk Medeni Kanunu'nun taşınmaz rehnine ilişkin hükümlerinin yapısına uygun düşüğü ölçüde kıyasen TİTRK kapsamında taşınır rehnine uygulanması gerektiği kabul edilmektedir⁵. Dolayısıyla bir alacağa teminat teşkil etmek üzere birden fazla taşınır üzerinde

¹ 29871 sayılı ve 28 Ekim 2016 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 6750 Sayılı TİTRK, 1 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

² TİTRK ile yürürlükten kaldırılmış olan 1447 sayılı Ticarî İşletme Rehni Kanunu (TİRK) da, ticarî işletmenin rehnedilebilmesi bakımından sicile kayıt ile rehin tesisine imkân vermektedir.

³ RG. 31.12. 2016, S. 29935.

⁴ ESENER Turhan/GÜVEN Kudret: Eşya Hukuku, Ankara 2017, s. 578; ACAR, Faruk: Rehin Hukuku Dersleri, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017, N. 281; KÖROĞLU-ÖLMEZ, Belin: “Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Uyarınca Ticarî İşletme Rehni”, TBB Dergisi, 2017(129), s. 276; GÜRPINAR, Damla: “Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Uyarınca Kurulmuş Olan Rehinli Taşınır Sicilinin Tapu Sicili ile Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 19, S. 2, 2017, s. 137, dipnot 42.

⁵ SİRMEN, A. Lale: “Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehininin Düzenleniş Biçimi, Niteliği ve Rehne Hâkim Olan İlkeler”, Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, 2018, [Sempozyum], s. 26. Hatta taşınmaz rehnine ilişkin hükümlerin yanında taşınır rehnine ilişkin hükümlerin de uygulama alanı bulması gerektiği ileri sürülmektedir (ERTEN, M.Ali: “Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehninde Teminatın Taşınır

rehin hakkının kazanılması hâlinde TİTRK m. 18 hükmü atfıyla TMK m. 855 hükmü kıyasen uygulanacaktır⁶.

Bu çalışmanın amacı, TİTRK uyarınca birden fazla taşınırın bir alacağa teminat teşkil etmesi amacıyla rehin hakkının tesisi hâlinde rehin hakkının kurulmasının koşulları ile rehin hakkı kurulduktan sonra ortaya çıkan değişikliklerin rehin hakkı üzerindeki etkisini incelemektir⁷.

II. TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİ KANUNU UYARINCA BİR DEN FAZLA TAŞINIRIN REHNE KONU OLMASININ BELİRLİLİK VE TEMİNAT YÜKÜNÜN BÖLÜNMEZLİĞİ İLKELERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Belirlilik İlkesi

TMK m. 854 hükmünde taşınmaz rehni bakımından düzenleme altına alınan belirlilik ilkesi uyarınca, rehin kurulurken rehne konu taşınmazın belirtilmesi gerekir. Belirlilik ilkesi gereğince, ferdin belirlenmeksizin bir kimsenin malvarlığında yer alan ve ileride yer alacak taşınmazların (bütün taşınmazların yahut taşınmazların bir kısmının) rehin hakkına konu olması mümkün değildir⁸. Buna karşılık, TMK m. 855 hükmü, taşınmazların her birinin ayrı ayrı belirtilmesi suretiyle birden fazla taşınmazın aynı alacak için teminat gösterilmesine imkân tanımıştır. Birden fazla taşınmazın bir alacağa teminat teşkil etmek üzere rehnedilmesi, TMK m. 855 hükmünde iki ihtimal dâhilinde düzenlenmiştir. Birinci ihtimalde taşınmazlardan her biri, alacağın tamamına teminat sağlamaktadır. İkinci ihtimalde ise teminat yükü rehne konu taşınmazlar üzerinde paylaştırılmaktadır (bölünmektedir).

Taşınır rehni konusunun belirli olması, teslimli taşınır rehni ile alacak ve hak rehni bakımından farklılık gösterir. Teslimli taşınır rehninde, rehni konusunun ferdin belirlenmiş olması hâlinde, zilyetliğinin devri mümkündür⁹. Hak ve alacak rehni bakımından da, üzerinde rehin kurulacak alacak veya hakkın belirlenebilir bir şekilde tanımlanmış olması gerekir¹⁰. Taşınır rehni konusunun bakımından belirlilik ilkesi ile bir kişinin malvarlığının tümü ya da bir kısmının tek bir işlemle rehne konu olamaması kast edilmektedir¹¹.

Varlık Yönünden Kapsamı”, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, s. 181).

⁶SİRMEN, Sempozyum, s. 46.

⁷ Birden fazla taşınır üzerinde rehin hakkı kurulması halinde alacaklının tatmin edilmesi ile ilgili olarak bkz. TUNCER KAZANCI, İdil: “Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Kapsamında Kurulan Rehlinde Rehlinli Alacaklının Tatmin Edilmesi”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi – İnÜHFD 10(1), s. 77 -78.

⁸ FASEL, Urs: Sachenrecht Art. 641-977 ZGB, CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, (Herausgeber: Peter Breitschmid, Alexandra Jungo), Schulthess Juristische Medien AG 2016 [CHK-ZGB], Art. 797, N. 1; SCHMID-TSCHIRREN, Christina: ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch, OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), (Herausgeber: Jolanta Kren Kostkiewicz, Stephan Wolf, Marc Amstutz, Roland Fankhauser), Orell Füssli Verlag AG 2016 [OFK-ZGB], Art. 797, N. 3; KÖPRÜLÜ, Bülent/KANETİ, Selim: Sınırlı Ayni Haklar, İstanbul 1982-1983, s. 208; OĞUZMAN, Kemal/SELİÇİ, Özer/OKTAY-ÖZDEMİR, Saibe: Eşya Hukuku, İstanbul 2018, N. 3212; NOMER, Halûk Nami/ERGÜNE, Mehmet Serkan: Eşya Hukuku, İstanbul 2017, s. 584; SARI, Suat: “*Taşınmaz Rehni Belirlilik (Muayyenlik) İlkesi*”, Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman’ın Anısına Armağan, İstanbul 2000, s. 991; ACAR, Faruk: Rehni Hukukunda Taşınmaz Kavramı ve Özellikle Belirlilik İlkesi, Tıpkı 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017 [Belirlilik İlkesi], s. 212-214ve 243; KURŞAT, Zekeriya: “Birlikte Rehni”, Prof. Dr. Özer Seliçi’ye Armağan, Ankara, 2006, s. 394; AYDIN-ÜNVER, Tülay: Birden Fazla Taşınmaz Üzerinde Toplu Rehni Kurulması, Medeni Hukuk Alanındaki Güncel Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi Sempozyumları, C. I, Eşya Hukuku, 20 Ekim 2016 (Editörler: ÖĞÜZ, Tufan/ENGİN, Baki İlkay), İstanbul 2017, s. 86; ŞENOCAK, Kemal/KAHRAMAN, Zafer/ TUNCER-KAZANCI, İdil/ÖCAL-APAYDIN, Bahar: Ticari İşletme Taşınır Rehni, Ankara 2019, s. 39.

⁹ FOËX, Benedict: Le contrat de gage mobilier, Collection Genevoise, Faculté de Droit de Genève, Helbing & Lichtenhahn, Bâle et Francfort-sur-le-Main 1997, N. 573 [Gage mobilier]; FOËX, Bénédict: Commentaire Romand, Code Civil II, Art. 457-977, Art. 1-61 Tit. Fin. CC, édité par Pascal Pichonnaz/Bénédict Foëx/ Denis Piotet, Helbing & Lichtenhahn, Bâle 2016. [CR-CC], Art. 884, N. 24; WOLF, Stephan / EGGEL, Martin: ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), (Herausgeber: Jolanta Kren Kostkiewicz, Stephan Wolf, Marc Amstutz, Roland Fankhauser), Orell Füssli Verlag AG 2016 [OFK-ZGB], Art. 884, N. 4; KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 468; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, N. 3633; AKINTÜRK, Turgut: Eşya Hukuku, İstanbul 2009, s. 839; SEROZAN, Rona: Taşınır Eşya Hukuku, İstanbul 2007, s. 343; ÖCAL-APAYDIN, Bahar: “Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Uyarınca Teminat Yükünün Kapsamı Bakımından Özellikle Arz Eden Hâller”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:13, Sayı: 169-170, Eylül-Ekim 2018, s. 94; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 39.

¹⁰ KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 469; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, N. 3634; AKINTÜRK, s. 839; SİRMEN, Sempozyum, s. 43; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 40.

¹¹ REETZ Peter, GRABER Michael: Sachenrecht Art. 641-977 ZGB, CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, (Herausgeber: Peter Breitschmid, Alexandra Jungo), Schulthess Juristische Medien AG 2016 [CHK-ZGB],

Teslimsiz (sicilli) taşınır rehni bakımından rehlin konusunun belirli olması, sicile tescil ile kendisini gösterir¹². Daha açık bir anlatımla, sicile rehlin konusu olarak tescil edilen taşınırlar üzerinde rehni hakkı kazanılmaktadır. O nedenle sicile tescil edilen rehni konusu cins, sayı, tür vb. özellikleriyle belirlenmiş ya da belirlenebilir bir şekilde tanımlanmış yahut ferdileştirilmiş olmalıdır¹³.

TİTRK m. 5 hükmünde rehne konu olabilen taşınır varlıklar sayılmıştır. 7099 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmadan önce bu sayımın tahdidî olduğu kabul edilmekteydi¹⁴. 7099 Sayılı Kanun ile TİTRK m. 5 hükmüne eklenen “benzeri her türlü taşınır varlık ve hak” şeklindeki bent nedeniyle taşınır varlıkların artık tahdidî olarak sayıldığından söz edilememektedir¹⁵. TİTRK m. 4/f. 6-c hükmü uyarınca “Rehne konu varlık ile bu varlığın ayırt edici özelliklerini belirten seri numarası, markası, üretim yılı, şasi numarası, belge seri numarası, varsa GTİP ya da PRODTR sanayi ürünü kodu gibi hususlar” rehni sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu unsurlar olarak sayılmıştır. Ne var ki, 7099 sayılı Kanun m. 27 ile söz konusu bende “niteliği gereği ayırt edici özelliği bulunmayan taşınır varlıklar için bu şart aranmaz” cümlesi eklenmiştir.

TİTRK uyarınca kurulan rehni bakımından, taşınırların kendisinin kayıtlı olduğu bir sicil ve bu sicile tescil ile rehni hakkının kurulması söz konusu olmamaktadır¹⁶. Nitekim rehni hakkı taşınır varlık üzerinde söz konusu olmakta; ancak TİTRK m. 4 hükmü uyarınca rehni sözleşmesinin sicile tescili ile kurulmaktadır. 7099 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmadan önce, ayırt edici özelliklerin sözleşmenin zorunlu içeriğinde yer alması gerektiğini düzenleyen kanun koyucunun; “belirlenebilir” olmayı yeterli görmediği, rehnedilen taşınır eşyanın diğer eşyadan ayırt edilmesini, yani ferden tayin edilmesini arzu ettiği ileri sürülmüştür¹⁷. Buna karşılık, 7099 sayılı Kanunun m. 27 hükmü ile bu bende yapılan ekleme, niteliği gereği ayırt edici özelliği olmayan varlıklar için bu şartın aranmayacağı, diğer bir deyişle, kanun koyucunun bunlar için “belirlenebilir” olmayı yeterli gördüğü anlamına gelmektedir¹⁸. Zira rehni sözleşmesinde rehnedilen eşyanın sadece “belirlenebilir” olması yeterli görülmektedir¹⁹. Tem.Yön. m. 9/f. 2 hükmü uyarınca “rehni konusu taşınır varlığın ayırt edici özellikleri yoksa genel olarak belirlenmesine yarayan niteliklerin” rehni sözleşmesinde yer alacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla TİTRK m. 4/f. 6 hükmü uyarınca rehne konu taşınır varlığın varsa ayırt edici özelliklerini belirten seri numarası, markası, üretim yılı, şasi numarası, belge seri numarası, varsa GTİP ya da PRODTR sanayi ürünü kodu gibi hususlar rehni sözleşmesinde yazılmalıdır. Örneğin, rehni konusu diz üstü bilgisayarların markaları ve seri numaraları sözleşmede yer almalıdır. Buna karşılık, böyle ayırt edici özellikleri yoksa rehni konusu varlığın belirlenmesine yarayan genel

Art. 884, N. 8; WOLF/EGGEL, OFK-ZGB, Art. 884, N. 4; STEINAUER, Paul-Henri: Les droits réels, Tome III, 4e éd., Berne 2012, N. 3136; KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 468 GÜRİSOY, Kemal T./EREN, Fikret/CANSEL, Erol, Türk Eşya Hukuku, Ankara 1984, s. 1093; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, N. 3635; AKINTÜRK, s. 839; SİRMEN, A. Lâle: Eşya Hukuku, 5.bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2018, s. 656; ESENER /GÜVEN, s. 552; ERTAŞ, Şeref: Eşya Hukuku, İzmir 2014, s. 581; NOMER/ERGÜNE, N. 734.

¹² ESENER/GÜVEN, s. 552; ÖCAL-APAYDIN, s. 94, ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 40.

¹³ ÖCAL-APAYDIN, s. 94; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 40.

¹⁴ 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu 5. maddesinin gerekçesi. Bu düzenlemenin eleştirisi için bkz. GÖLE/AYDOĞAN, s. 26.

¹⁵ ÖZ, Turgut: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni kanunu, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. İur. Merih Kemal Omağ’a Armağan, C. 16, S. 2 (Özel Sayı) Temmuz 2017, İstanbul, s. 151-186, <https://jurix.com.tr/article/9728#>, (E.T. 25.11.2018) [<https://jurix.com.tr/article/9728#>]s. 126; ÖCAL-APAYDIN, s. 106.

¹⁶ Buna karşılık bazı hallerde taşınır yahut hakkın kendisinin sicile tescili söz konusu olur. Örneğin, TMK m. 940/f.2 hükmü kapsamında bir sicile tescili zorunlu olan taşınırlardan kasıt, Karayolları Trafik Kanunu (KTK) m. 19 gereğince trafik siciline tescili zorunlu olan motorlu taşıtlardır. Bunların dışında TTK m. 940 ve TTK m. 935/f.2 a-c ile TTK m. 957 hükümlerinde ifade edilen gemilerin gemi siciline tescili zorunludur. Türk Sivil Havacılık Kanunu (TSHK) m. 49 ve 60 hükümlerinde belirtilen hava araçlarının uçak siciline tescili gerekmektedir. Maden Kanunu (Mad.K) m. 38/f.4 uyarınca maden üzerindeki haklar sicile tescil edilmedikçe hüküm ve sonuç doğurmadığından maden işletme hakkının maden siciline tescili gerekir (ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 23-24).

¹⁷ ANTALYA, Gökhan/ACAR, Faruk: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni, 2. Bası, İstanbul 2017, s. 50; SİRMEN, Sempozyum, s. 43 vd.; GÜRİPINAR, Damla: “Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Uyarınca Kurulmuş Olan Rehni Taşınır Sicilinin Tapu Sicili ile Karşılaştırılması Olarak İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 19, S. 2, 2017 [Tapu Sicili], s. 69.

¹⁸ ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 126.

¹⁹ ANTALYA/ACAR, s. 49; ERGÜNE, Mehmet Serkan: “Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kuruluşu”, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, 2018, s. 120; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 126.

niteliklerinin sözleşmeye yazılması gerekmektedir. Örneğin, hammaddenin rehnedilmesi amaçlanıyorsa, hammaddenin ağırlığı, uzunluğu, oluştuğu madde, kökeni gibi nitelikleri yahut bulunduğu yer gibi olguları ifade etmek suretiyle rehin konusu belirlenebilir²⁰.

TİTRK uyarınca birden fazla taşınır varlık üzerinde rehin hakkı kurulurken, rehin sözleşmesinde rehne konu edilen taşınır varlıklardan ayırt edici özellikleriyle belirtilmesi mümkün olanların bu özelliklerinin; ayırt edici özellikleri bulunmayanların belirlenmesine yarayan niteliklerinin ifade edilmesi gerekir.

B. Teminat Yükünün Bölünmezliği İlkesi

Bu ilke TMK m. 944/f. 2 hükmünde kendisini göstermektedir. Şöyle ki, söz konusu hüküm uyarınca alacaklı, alacağının tamamını almadıkça rehin konusu taşınırın tamamı ya da bir kısmını geri vermek zorunda değildir²¹. Aynı alacak için birden fazla taşınır rehnedilmişse kısmî ödemeler, taşınırlardan birinin ya da birden fazlasının geri verilmesine imkân vermez²². Diğer bir deyişle aynı alacak için birden fazla taşınır üzerinde rehin hakkı kurulmuşsa, rehin konusu olan taşınırların hepsi alacağın bütününe teminat teşkil eder²³. Ancak tarafların aksini kararlaştırması mümkündür²⁴. Buna göre taraflar, her bir taşınırın alacağın sadece belirli bir kısmına teminat teşkil edeceğini kararlaştırabilir²⁵. Dolayısıyla birden çok taşınır üzerinde rehin hakkı tesis edilmesi hâlinde kural, teminat yükü bölünmeden oluşturulan rehin; istisna ise teminat yükü bölünerek oluşturulan rehindir.

Yukarıda da ifade edildiği üzere birden fazla taşınmazın aynı alacağa teminat teşkil edecek şekilde rehnedilmesi mümkündür. Birden fazla taşınmazın aynı alacağa teminat teşkil etmek amacıyla rehnedilmesi hâlinde, kural teminat yükünün taşınmazlar üzerinde bölündüğü rehin; istisna ise teminat yükü bölünmeden kurulan rehindir²⁶. TMK m. 855/f. 1 hükmünde, rehin yükü taşınmazlar üzerinde paylaştırılmaksızın, birden çok taşınmazın rehne konu olması için taşınmazların ya aynı kişiye ait olması yahut taşınmazlar farklı kişilere aitse, bu kişilerin borçtan müteselsilen sorumlu olmaları gerekir. Bu hâlde alacağın tamamı, taşınmazlardan her biri tarafından güvence altına alınmıştır ve teminat yükü taşınmazlar üzerinde bölünmez²⁷. TMK m. 855/f. 2 hükmünde ise teminat yükünün taşınmazlar üzerinde bölündüğü rehin düzenlenmiştir. Bu rehin türünde taşınmazların malikinin aynı kişi olması yahut taşınmaz maliklerinin farklı kişiler olması hâlinde bu kişilerin müteselsilen borçtan sorumlu olması gerekmez²⁸. Bu hâlde

²⁰ SİRMEN, Sempozyum, s. 44.

²¹ Bu hüküm teminatın bölünmezliği ilkesinin, gerek alacağın tamamının teminat altına alınması şeklindeki görünümünü gerekse rehinli taşınırın bütünüyle rehinli alacağı güvence altına alması şeklinde ifade edilen görünümünü içermektedir (CANSEL, Erol: Türk Menkul Rehni Hukuku, Cilt I, Teslim Şartlı Menkul Rehni, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara 1967, s. 24-26; GÜRİSOY/EREN/CANSEL, s. 1095; DAVRAN, Bülent: Rehni Hukuku Dersleri, İstanbul 1972, s. 91; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, N. 3640; AKINTÜRK, s. 840; ERTAŞ, s.582; NOMER/ERGÜNE, N. 752; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 46).

²² KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 473; GÜRİSOY/EREN/CANSEL, s. 1095; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, N. 3649; ACAR, N.89; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 46.

²³ STEINAUER, N. 3143; FOËX, CR-CC, Art. 884, N. 25; KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 472; SİRMEN, s. 667; NOMER/ERGÜNE, N. 737; OKTAY-ÖZDEMİR, s. 83; ACAR, N. 89; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 46-47.

²⁴ KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 472; NOMER/ERGÜNE, N. 737; OKTAY-ÖZDEMİR, s. 83; ACAR, N. 89; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 47.

²⁵ NOMER/ERGÜNE, N. 737; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 47.

²⁶ SCHMID-TSCHRIRREN, OFK-ZGB, Art. 798, N. 12; FASEL, CHK-ZGB, Art. 798, N.2; MARCHAND, CC-CR, Art. 798, N. 1-2; HELVACI, s. 212; KUNTALP, Erden: "Aynı Alacak İçin Birden Çok Taşınmazın Rehni", Yiğit Okur'a Armağan, İstanbul 1998, s. 266-267; ACAR, N. 96; KURŞAT, s. 394; ÇETİNER, s. 199; AYDIN-ÜNVER, s. 88; KAŞAK, Fahri Erdem/GÜVENÇ, İpek: Taşınmazların Birlikte Rehni (TMK m. 855), Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XXIII, Y. 2019, Sa. 1, s. 63 .

²⁷ SCHMID-TSCHRIRREN, OFK-ZGB, Art. 798, N. 2; FASEL, CHK-ZGB, Art. 798, N. 5; MARCHAND, Sylvain: Commentaire Romand, Code Civil II, Art. 457-977, Art. 1-61 Tit. Fin. CC, édité par Pascal Pichonnaz/Bénédict Foëx/Denis Piotet, Helbing & Lichtenhahn, Bâle 2016 [CR-CC], Art. 798, N.1; GÜRİSOY, Kemal T.: Birden Ziyade Gayrimenkulün Aynı Borç İçin İpotek Edilmesi ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, Ankara 1978, s. 8;

OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, N. 3220; NOMER/ERGÜNE, N. 591; HELVACI, İlhan: Eski Medeni Kanunumuz ile Karşılaştırmalı Olarak Türk Medeni Kanununa Göre Sözleşmeden Doğan İpotek Hakkı, İstanbul 2008, s. 212-213; ACAR, N. 96; KURŞAT, s. 394; ÇETİNER, Bilgehan: Taşınmaz Teminatı, İstanbul, 2015, s. 203; AYDIN-ÜNVER, s. 91; KAŞAK/GÜVENÇ, s. 70.

²⁸ ACAR, Belirlilik İlkesi, s. 245.

taşınmazlardan her biri, aynı alacağın belirli bir bölümü için teminat teşkil eder²⁹. Teminat altına alınan alacak ise bütünlüğünü korur³⁰. Diğer bir deyişle, teminat altına alınan alacak tektir; ancak teminat yükü (rehin yükü) bölünmektedir³¹. Dolayısıyla alacaklıya sağlanan teminat miktarı, rehne konu birden çok taşınmaz üzerindeki rehin miktarı kadardır³². O nedenle, her bir taşınmaz alacağın bir kısmını teminat altına alır ve taşınmazların teminat yükünün toplamı alacak miktarını geemez³³.

Yukarıda da ifade edildiği üzere, TİTRK m. 5/f. 6 hükmü uyarınca birden fazla taşınır varlık üzerinde rehin hakkı kurulabileceği öngörülmüştür. TİTRK kapsamında, birden fazla taşınır varlık üzerinde rehin hakkının tesis edilmesi hâlinde, TİTRK m. 18 hükmü atfıyla TMK m. 855 hükmünün kıyasen uygulanması ile kural, birden çok taşınır üzerinde teminat yükünün paylaşılması ile oluşturulan rehin; istisna ise teminat yükü bölünmeden kurulan rehindir.

III. BİRDEN ÇOK TAŞINIR ÜZERİNDE REHİN HAKKI TESİSİ

A. Rehne Konu Taşınır Varlıkların Belirlenmesi

TİTRK uyarınca birden çok taşınır üzerinde rehin hakkının kurulması bakımından gerek teminat yükü bölünmeden gerekse teminat yükü bölünerek kurulan rehin hakkı bakımından rehne konu edilen taşınır varlıklar belirlenmelidir.

TİTRK m. 5/f.1 uyarınca “*alacaklar; çok yıllık ürün veren ağaçlar; fikri ve sınai mülkiyete konu haklar; hammadde; hayvan; her türlü kazanç ve iratlar; başka bir sicile kaydı öngörülmemen ve idari izin belgesi niteliğinde olmayan her türlü lisans ve ruhsatlar; kira gelirleri; kiracılık hakkı; makine ve teçhizat, araç, ekipman, alet, iş makinaları, elektronik haberleşme cihazları dâhil her türlü elektronik cihaz gibi menkul işletme tesisatı; sarf malzemesi; stoklar; tarımsal ürün; ticaret unvanı ve/veya işletme adı; ticarî işletme veya esnaf işletmesi, ticarî plaka ve ticarî hat; ticarî proje, vagon ile benzeri her türlü taşınır varlık ve hakkın yanı sıra sayılanlardan üçüncü kişilerin zilyetliğindeki taşınır varlık, hak ve paylı mülkiyet hakları*” Kanun kapsamında rehni mümkün olan taşınır varlıklardır.

TİTRK m. 5/f.6 hükmünde rehin hakkının, sayılan varlıklardan biri ya da birden fazlası üzerinde kurulabileceği öngörülmüştür³⁴. Tem.Yön. m. 11/f.2 hükmü uyarınca “*borç miktarının belirli olması halinde birinci fıkrada sayılan varlıklardan ancak borç miktarının tamamına ek olarak azami beşte bir oranına yetecek kadarı üzerinde rehin kurulabilir*”. Dolayısıyla, anapara rehni kurulması hâlinde, borç miktarının tamamına ek olarak azami beşte bir oranına yetecek kadar taşınır varlık üzerinde rehin hakkı kurulabileceği düzenlenmiştir³⁵. Kanunda böyle bir sınırlama olmamasına rağmen, Yönetmelik hükmü ile anapara rehni bakımından birden fazla taşınır varlık üzerinde rehin kurulması bakımından bir sınırlama getirilmiş olmaktadır³⁶.

TİTRK m. 5/f. 6 hükmünde bir ayırım yapılmaksızın TİTRK m. 5/f.1 hükmünde sayılan varlıkların biri ya da birden fazlası üzerinde rehin hakkı kurulabileceği ifade edilmiştir. Ne var ki, ticarî işletme ve esnaf işletmesi TİTRK m. 5/f. 1 hükmünde rehne konu olabilen varlıklar arasında sayılmakla birlikte TİTRK m. 5/f. 1 hükmünde varlıkların borcu karşılaması hâlinde işletmenin tamamının rehnedilmesi TİTRK m. 5/f. 2 hükmü ile yasaklanmıştır³⁷. Tem. Yön. m. 17/f.3 ayrıca

²⁹ MARCHAND, CC-CR, Art. 798, N. 12; KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 211; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, N. 3216; SİRMEN, s. 587; KUNTALP, Aynı Alacak, s. 267-268; SARI, s. 1003; ACAR, N. 92; ACAR, Belirlilik İlkesi, s. 244.

³⁰ KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 211; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, N. 3216; KUNTALP, s. 267-268; SARI, s. 1003; ACAR, Belirlilik İlkesi, s. 244.

³¹ SİRMEN, s. 587; ACAR, N. 92; KAŞAK/GÜVENÇ, s. 83.

³² KUNTALP, s. 267-268; KURŞAT, s. 399.

³³ KURŞAT, s. 399.

³⁴ Maddenin gerekçesinde, rehin hakkının belirtilen varlıklardan biri veya birden fazlası üzerine kurulabileceği düzenlenerek işletmelere rehin olarak gösterebilecekleri taşınır konusunda serbestlik tanındığı ifade edilmektedir. Bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss418.pdf> (Erişim tarihi, 7.11.2019).

³⁵ TİTRK m. 4/f. 6-b hükmü uyarınca rehine teminat altına alınan alacak miktarı belirli ise borcu miktarı; şayet alacağın miktarı belirli değilse rehne teminat teşkil ettiği alacağın azami miktarının sözleşmede yer alması zorunludur. Rehine teminat altına alınan alacak miktarı belirli değilse, taraflarca azami miktar belirlenmişse üst sınır rehni söz konusu olmaktadır (SİRMEN, Sempozyum, s. 41-42; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 42-43).

³⁶ AKSOY, Mehmet Ali: “Yeni Bir Kurum Olarak Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni'nin Ticari İşletme Rehni ile Karşılaştırılmalı Olarak Değerlendirilmesi”, 2018/1 Ankara Barosu Dergisi, s. 74.

³⁷ ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 93.

burada daha açık bir sınırlama getirmiştir. Buna göre “alacağın belirli olması hâlinde, diğer taşınır varlıklardan biri ya da birden fazlasının alacak miktarının tamamına ek olarak beşte birinden fazlasını karşılıyorsa, işletmenin tamamı üzerinde rehin hakkı kurulamaz”³⁸. Hâliyle, ticarî işletme ya da esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin hakkının kurulabilmesi, ancak işletme mevcudunu oluşturan ve TİTRK m. 5 hükmünde sayılan varlıkların değerinin borcu karşılamaması hâlinde mümkündür. Ticarî işletme veya esnaf işletmesi ile birlikte diğer varlıkların aynı alacağa teminat teşkil etmek üzere rehne konu edilip edilemeyeceği hususu ise Kanunda düzenlenmemiştir. Öncelikle, TİTRK m. 5/f. 6 hükmünde ticarî işletmenin rehne konu olması bakımından getirilen sınırlama, rehin verenden çok ticarî işletmenin menfaatini korumaya yönelik gibi görünmektedir. Zira bu hâlde düşük bir borç için işletmenin tamamı üzerinde rehin hakkı kurulmasına imkân verilmemektedir³⁹. Buna karşılık, tek başına ticarî işletmenin rehnedilmesi hâlinde de kimi zaman işletmenin değeri alacağın teminat altına alınması bakımından yeterli olmayabilir. Kaldı ki, birden çok taşınır varlık üzerinde rehin hakkı kurulmasının amacı çoğunlukla yüksek miktardaki alacağa teminat sağlamaktır. O nedenle ticarî işletme ile birlikte başka varlıklar üzerinde rehin hakkı kurulması bazı hallerde zorunluluk arz edebilir. Ayrıca belirtmek gerekir ki, TİTRK m. 5/f. 6 hükmünde getirilen sınırlamadan hareketle, ticarî işletme veya esnaf işletmesi ile birlikte diğer taşınır varlıklar üzerinde de rehin hakkı kurulması hâlinde, teminat yükü bölünerek oluşturulan rehmin söz konusu olduğu kabul edilmektedir⁴⁰.

Ticarî işletme üzerinde rehin hakkı kurulduğunda, ticarî işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş varlıkların hepsi rehmin kapsamına dâhil olmaktadır. Dolayısıyla ticarî işletmenin rehnedilmesi hâlinde işletme faaliyetine tahsis edilmiş bir varlığın münferiden ve işletmenin yanı sıra rehne konu edilmesi mümkün değildir. Ne var ki, bir kişinin ticarî işletme ile birlikte ticarî işletmenin faaliyetine tahsis edilmemiş bir taşınır ya da birden fazla taşınır varlığını rehne konu etmesi mümkün olmalıdır. Ayrıca TİTRK m. 5/f. 6 hükmü gereğince, bu hâlde işletmenin faaliyetine tahsis edilmemiş olan diğer varlıkların alacağı karşılamıyor olması da gerekmektedir.

Aynı alacağa teminat teşkil etmek üzere farklı kişilere ait taşınırlar üzerinde de rehin hakkı kurulabilir. Rehinle teminat altına alınmış olan alacağın borçlusu olmayan üçüncü kişi tacir ya da esnafın işletmesini rehnedebileceği kabul edilmektedir⁴¹. Dolayısıyla rehin verenlerden birinin ticarî işletmesini, bir diğerinin bir başka varlığı rehne konu etmesi mümkündür.

B. Teminat Yükü Bölünmeden Rehin Hakkı Kurulması(Toplu Rehin)

TİTRK uyarınca birden çok taşınır üzerinde teminat yükü bölünmeksizin rehin hakkı kurulması bakımından TMK m. 855/f. 1 hükmünün kıyasen uygulanması suretiyle, belirli koşulların bir arada bulunması gerekir. Öncelikle aynı alacak için teminat teşkil etmek üzere birden fazla taşınır rehnedilmelidir. Farklı alacaklar için taşınırların rehni bu kapsamda değerlendirilmez. Yukarıda da ifade edildiği üzere, rehin sözleşmesinde taşınırlar belirlenmiş ya da belirlenebilir olmalıdır.

İkinci olarak, taşınırlar aynı şahsa yahut borçtan müteselsilen sorumlu olanlara ait olmalıdır. Bu hâlde, rehin sözleşmesinin tarafları bakımından, TİTRK m. 3 hükmünde öngörülen sınırlamalar nazara alınmalıdır. Dolayısıyla, teminat yükü bölünmeden kurulan rehin hakkı bakımından rehinli alacaklı kredi kuruluşu ise rehin veren kredi sözleşmesinin tarafı tacir, esnaf, çiftçi, üretici örgütü, serbest meslek erbabı gerçek veya tüzel kişi olabilir. Buna karşılık, rehinli alacaklının tacir yahut esnaf olması hâlinde rehne konu taşınırların maliki tacir veya esnaf olmalıdır. Her iki hâlde de rehne konu taşınırlar aynı kişiye aitse, bu kişinin rehine teminat altına alınması amaçlanan alacağın borçlusu olması şart değildir⁴². Dolayısıyla bu hâlde, teminat altına alınan alacağın borçlusunun dışındaki üçüncü kişinin, rehin veren olarak rehin sözleşmesine taraf olması mümkündür⁴³. Rehne konu taşınırlar farklı kişilere aitse, borçtan müteselsilen sorumlu olan borçluların her biri rehin sözleşmesine taraf olmalıdır. TİTRK m. 3'deki sınırlamalar

³⁸ Yönetmelikle getirilen sınırlandırmanın, kanun koyucunun çizdiği sınırları aşması ve kanunu esnetmesi nedeniyle Yönetmelik hükmünün değiştirilmesi yönünde bkz. GÖLE,/AYDOĞAN, s. 29; ŞİT-İMAMOĞLU, s. 32-33; ARKAN, s. 144.

³⁹ ARKAN, s. 144.

⁴⁰ SİRMEN, Sempozyum, s. 46.

⁴¹ ARKAN, s. 146.

⁴² ANTALYA/ACAR, s. 32; AYTAÇ, s. 106.

⁴³ ANTALYA/ACAR, s. 30 vd. AYTAÇ, s. 106.

dâhilinde, rehinli alacaklı kredi kuruluşu yahut tacir ya da esnaf da olsa taşınırın maliki rehin verenlerin teminat altına alınan borçtan müteselsilen sorumlu olmaları gerekir⁴⁴.

Üçüncü koşul ise rehin veren ve rehinli alacaklının anlaşmasıdır. Teminat yükü bölünmeden birden çok taşınırın aynı alacak için teminat teşkil etmesi amacıyla rehin tesis bakımından, rehin sözleşmesi taraflarının iradelerinin bu yönde uyuşması gerekmektedir⁴⁵.

Birden çok taşınmaz üzerinde teminat yükü bölünmeden rehin hakkı kurulduğu takdirde, tapu sicilinde her bir taşınmaz bakımından ayrı ayrı tescil yapılmalıdır⁴⁶. Daha önce de ifade edildiği üzere, TİTRK taşınırın sicile tescilini öngörmemektedir. TİTRK m. 4 hükmü uyarınca rehin sözleşmesinin Rehlinli Taşınır Siciline tescili ile rehin hakkı kazanıldığından, teminat yükü bölünmeden birden çok taşınır üzerinde rehin hakkı, rehin sözleşmesinin sicile tescili ile doğmaktadır⁴⁷.

Teminat bölünmeden birden fazla taşınır üzerinde rehin hakkı kazanılmışsa, rehne konu taşınırın her biri teminat altına alınan alacağın tamamı için güvence oluşturmaktadır⁴⁸. Ayrıca aynı alacağın birden çok taşınırın rehnedilmesi suretiyle teminat altına alınması amaçlandığından, taşınır arasında bir hukuki bağ oluşmaktadır⁴⁹. Söz konusu hukuki bağ, rehne konu her bir taşınırın teminat yükünün tamamına güvence teşkil etmesinden kaynaklanmaktadır. Bunun sonucu olarak, taşınırlardan birinin paraya çevrilmesi üzerine rehinli alacaklı alacağını elde etmişse, diğer taşınır üzerindeki rehin hakkı sona ermektedir⁵⁰.

C. Teminat Yükü Bölünerek Rehlin Hakkı Kurulması (Paylı Rehlin)

Birden fazla taşınır varlık üzerinde rehin tesis edilirken, şayet taraflar toplu rehni tercih etmemişlerse yahut toplu rehne ilişkin koşullar oluşmamışsa, o takdirde, TMK m. 855/f. 2 hükmü kıyasen uygulanır ve rehin yükü taşınır varlıklar üzerinde paylaşılır. Bu hâlde taşınır varlıklardan her biri, aynı alacağın belirli bir bölümü için teminat teşkil eder⁵¹. Teminat altına alınan alacak ise bütünlüğünü korur⁵². Diğer bir deyişle, teminat altına alınan alacak tektir; ancak

⁴⁴ Güvence bölünmeden birden çok taşınmazın rehne konu olması hâlinde aynı çözüm tarzı için bkz. KURŞAT, s. 405.

⁴⁵ Tarafların açıkça toplu rehni kararlaştırması gerektiği yönünde bkz. STEINAUER, N. 2665a; SCHMID-TSCHIRREN, OFK-ZGB, Art. 798, N. 9; FASEL, CHK-ZGB, Art. 798, N.5; GÜRİSOY/EREN/CANSEL, s. s. 1037; DAVRAN, s. 28; KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 209; KUNTALP, s. 273; NOMER/ERGÜNE, N. 596; HELVACI, s. 218; ACAR, Belirlilik İlkesi, s. 253; KAŞAK/GÜVENÇ, s.68. Buna karşılık, taraflarca rehin sözleşmesinde açıkça belirtilmese dahi, tarafların iradelerinin toplu rehlin kurma yönünde olduğunun anlaşıldığı hallerde toplu rehlin kurulmak istendiği yönünde bkz. KURŞAT, s. 406, dipnot, 43; ÇETİNER, s. 204; AYDIN-ÜNVER, s. 95.

⁴⁶ GÜRİSOY, s. 9. TST m. 32 hükmü uyarınca rehin ile yüklenen her bir taşınmazın sayfasında rehlin sütununa alacak miktarının tamamı yazılır ve düşünceler sütununa taşınmazın, hangi taşınmazlarla birlikte rehnedildiği belirtilerek taşınmazlar arasında hukukî bağlantı sağlanır (KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 292; GÜRİSOY, s. 9-10; ÇETİNER, s. 201; KURŞAT, s. s. 406; NOMER/ERGÜNE, N. 597).

⁴⁷ Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu m.4/f.1 uyarınca “*rehlin hakkı, rehin sözleşmesinin sicile tescil edilmesiyle kurulur.*” Rehlin sözleşmesinin tescil yapılmadıkça rehin hakkı kazanılmış olmaz. O nedenle tescil, kurucu etkiyi haizdir (ARKAN, s. 55; GÜRİPINAR, s. 76 ve 89; UYUMAZ, Alper: “Medenî Kanun Dışındaki Kanunlarda Düzenlenmiş Taşınır Rehni Çeşitleri”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 21, S. 4, 2017, s. 61; SİRMEN, Sempozyum, s. 32). Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’nda rehin sözleşmesinin tescilinden bahsedildiği ve rehin hakkının kurulmasına dönük uyuşma olmadan aynı hak kazanılmayacağından, rehin sözleşmesinin aynı sözleşme niteliğinde olduğunu kabul eden yazarlar da rehin hakkının tescil ile kazanıldığını kabul etmektedir (ANTALYA/ACAR, s. 40-41; ERGÜNE, s. 122).

⁴⁸ SCHMID-TSCHIRREN, OFK-ZGB, Art. 798, N. 2; FASEL, CHK-ZGB, Art. 798, N. 5; GÜRİSOY, s. 8; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, N. 3220; NOMER/ERGÜNE, N. 591; HELVACI, s. 212-213; ACAR, N. 96; KURŞAT, s. ÇETİNER, s. 203; AYDIN-ÜNVER, s. 91; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 48.

⁴⁹ Hatta güvence bölünmeksizin aynı alacağa teminat teşkil etmek üzere birden çok taşınmazın rehne konu olması hâlinde taşınmazlar arasında bir teselsül olduğu ifade edilmektedir (KURŞAT, s. 411). Taşınmazlar arasında teselsül ile ilgili olarak bkz. ACAR, Belirlilik, s. 258 vd.

⁵⁰ Güvence bölünmeksizin birden çok taşınmaz üzerinde rehin tesis edilirse, rehin hakkı tapu siciline tescil ile kurulmaktadır. Rehlin hakkının sona ermesi de kural olarak, sicilden terkin ile olmaktadır. Dolayısıyla güvence bölünmeksizin rehin tesis edilen taşınmazlardan birinin paraya çevrilmesi hâlinde rehinli alacaklı alacağının tamamını elde etmişse o takdirde diğer taşınmazlar üzerindeki rehin hakkı maddî anlamda sona ermektedir (GÜRİSOY, s. 9 ve 11; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, N. 3225; SİRMEN, 578; KURŞAT, s. 410; AYDIN-ÜNVER, s. 91).

⁵¹ SCHMID-TSCHIRREN, OFK-ZGB, Art. 798, N. 13; KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 211; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, N. 3216; SİRMEN, s. 587; KUNTALP, s. 267-268; SARI, s. 1003; ACAR, N. 92; ACAR, Belirlilik İlkesi, s. 244; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 48.

⁵² STEINAUER, N. 2666; SCHMID-TSCHIRREN, OFK-ZGB, Art. 798, N. 14; KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 211; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, N. 3216; KUNTALP, s. 267-268; SARI, s. 1003; ACAR, Belirlilik İlkesi, s. 244; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 48.

teminat yükü (rehin yükü) bölünmektedir⁵³. Dolayısıyla alacaklıya sağlanan teminat miktarı, rehne konu birden çok taşınır üzerindeki rehin miktarı kadardır⁵⁴.

Teminat yükü bölünmek suretiyle birden fazla taşınır varlık üzerinde rehin hakkı kurulması için, söz konusu varlıkların aynı kişiye ait olması yahut farklı kişilere aitse bu kişilerin rehinle teminat altına alınan borçtan müteselsilen sorumlu olmaları gerekmez. Bu rehin türünde birden fazla taşınır varlık aynı alacağa teminat teşkil etmek üzere rehnedilmekte ve fakat her biri alacağın belirli bir miktarı için güvence oluşturmaktadır⁵⁵. Diğer bir deyişle, güvence bölündüğünden her bir taşınır teminat yükünün belirli bir miktarı ile yüklü olur. Güvence bölünmeden kurulan rehin hakkından farklı olarak rehne konu olan taşınırlar arasında hukuki bir bağ oluşmaz. Dolayısıyla taşınır varlıklardan birinin paraya çevrilmesinden elde edilecek tutarın güvence miktarından az ya da fazla olması diğer taşınırlar üzerindeki rehin hakkını etkilemez⁵⁶. Zira bu rehin türünde alacaklı, rehne konu varlıkların tamamının paraya çevrilmesi hâlinde güvencenin tümünü elde etmek suretiyle alacağına kavuşmaktadır⁵⁷.

Birden fazla taşınmazın teminat yükü bölünmek suretiyle rehnedilmesi hâlinde, TMK m. 855/f. 2 hükmü uyarınca her bir taşınmazın alacağın ne kadarlık kısmı için teminat oluşturduğunun belirlenmesi gerekir. Taraflar rehin hakkı tesis edilirken, rehin yükünün nasıl paylaşılacağına karar verebilirler⁵⁸. Ancak taraflarca böyle bir belirleme yapılmamışsa, taşınmaz rehni bakımından TMK m. 855/f. 3 hükmü uyarınca tapu idaresi re'sen rehin yükünü taşınmazların her birinin değeri oranında paylaşmaktadır⁵⁹. Buna karşılık, ne TİTRK'nda ne de bu kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmeliklerde sicil yetkilisine böyle bir görev verilmiştir⁶⁰. Dolayısıyla teminat yükü bölünmek suretiyle kurulan rehinde, teminat yükünün nasıl bölüneceği taraflarca kararlaştırılmamışsa, sicil yetkilisinin bu eksikliğin giderilmesini taraflardan istemesi uygun olacaktır.

Teminat yükü bölünmek suretiyle kurulan rehin bakımından, rehne konu taşınırlar aynı kişiye aitse, bu kişi rehin sözleşmesine taraf olur. Rehne konu taşınırların farklı kişilere ait olması hâlinde ise bu kişiler rehin sözleşmesine taraf olurlar. Her iki hâlde de sözleşmeye taraf olan rehin verenlerin, teminat altına alınan alacağın borçlusunu olmaları şart değildir. Ne var ki, sözleşme tarafı

⁵³ STEINAUER, N. 2666; SCHMID-TSCHIRREN, OFK-ZGB, Art. 798, N. 14; SİRMEN, s. 587; ACAR, N. 92; ÇETİNER, s. 85; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 48.

⁵⁴ KUNTALP, s. 267-268; KURŞAT, s. 399; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 48.

⁵⁵ Güvence bölünerek birden fazla taşınmaz üzerinde rehin hakkı kurulması ile ilgili olarak bkz. NOMER/ERGÜNE, N. 589; ACAR, Belirlilik İlkesi, s. 245; AYDIN-ÜNVER, s. 88

⁵⁶ Güvence bölünerek birden fazla taşınmaz üzerinde rehin hakkı kurulması hâlinde her bir taşınmaz üzerinde aynı rehin hakkı olduğu ve bunun doğal sonucu olduğu yönünde bkz. NOMER/ERGÜNE, N. 589

⁵⁷ Taşınmaz rehni bakımından bkz. GÜRSOY, s. 21.

⁵⁸ DAVRAN, s. 27; GÜRSOY, s. 19; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, N. 3216; SİRMEN, s. 587; NOMER/ERGÜNE, N. 590; KUNTALP, s. 268; ACAR, N. 92; ACAR, Belirlilik İlkesi, s. 245-246; ŞENOCAK/KAHRAMAN/TUNCER-KAZANCI/ÖCAL-APAYDIN, s. 48-49.

⁵⁹ Uygulamada tapu kütüğünde taşınmazların gerçek değeri belirtilmediğinden hükmün uygulama kabiliyeti olmadığı yönünde bkz. NOMER/ERGÜNE, N. 590. Tapu kütüğünde taşınmazın değerine ilişkin bir kayıt bulunmadığından tapu memurunun teminat yükünün paylaşılması yönünde anlaşmaya varamamış olan taraflardan taşınmazların değerlerini kendisine bildirmelerini talep etmesi gerektiği, aksi halde tapu memurunun istemi reddetmesi yönünde bkz. KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 295; SİRMEN, s. 588. Ayrıca tapu uygulamasında rehin sözleşmesi ile tescil talebi bir arada ve aynı zamanda olduğu için, rehin sözleşmesinde teminat yükünün nasıl paylaşılacağına belirtilmemiş olmasının mümkün olmadığı yönünde bkz. KUNTALP, s. 270. Dolayısıyla paylaşımın yapılması bakımından son çare olarak mahkemeye başvurulması yönünde bkz. KUNTALP, s. 270; ACAR, Belirlilik İlkesi, s. 247, dipnot 730.

⁶⁰ Tapu Sicil Tüzüğü m. 32/f.1-c hükmü şu şekildedir: “Müşterek ve/veya müteselsil borç durumu söz konusu olmaksızın aynı alacak için birden çok kişiye ait taşınmaz veya pay rehnedilirse; taşınmaz veya paylardan her birinin bu alacağın belli bir kısmı için rehin edilmesi gerekir. İlgili taşınmazların kütük sayfaları rehin sütununa, rehin miktarından taşınmaza isabet eden miktarı tescil edilir. Her bir taşınmaz veya payın ne miktar için rehnedildiği belirtilmezse istem reddedilir”. Dolayısıyla teminat yükü bölünerek birden çok taşınmaz üzerinde rehin hakkı kurulması talebinde rehin yükünün paylaşılmamış olması hâlinde, rehin tesisi isteminin reddedileceği düzenlenmiştir.

Rehlinli Taşınır Sicili Yönetmeliği m. 9'da sicil yetkilisinin görevleri sayılmıştır. Bu görevlerden bazıları şunlardır: “Rehin sözleşmelerinin tescil, değişiklik, terkin ile diğer tescil talepleri ile ilgililer tarafından yapılan bildirimlerin alınmasını sağlamak; rehin işlemlerine ilişkin taleplerin mevzuata uygunluğunu incelemek; rehin işlemlerine ilişkin taleplerdeki hata ve eksikliklerin giderilmesini sağlamak; gerekli şartları taşınması hâlinde talepleri Sicile tescil etmek; mahkemelerce verilen tescil, değişiklik veya terkin kararlarını tescil etmek; rehin işlemlerine ilişkin taleplerin tescili hâlinde gerekli belgelerin tanzim edilerek rehin taraflarına iletilmesini sağlamak; rehin işlemlerine ilişkin taleplerin reddedilmesi hâlinde sebeplerini rehin taraflarına bildirmek; sicil kayıtlarına esas belgelerin saklanması sağlamak; fiziki ve elektronik ortamdaki her türlü belge ve kayıtların doğruluğu ile güvenliğini sağlamak”.

olacak rehin veren veya rehin verenlerin TİTRK m. 3 hükmünde sözleşmeye taraf olma yönünden aranan nitelikleri haiz olmaları gerekir.

IV. BİRDEN FAZLA TAŞINIR ÜZERİNDE REHİN HAKKI KURULDUKTAN SONRAKİ DEĞİŞİKLİKLERİN REHİN HAKKINA ETKİSİ

A. Rehine Teminat Altına Alınan Alacağın Devri

Rehinle teminat altına alınan alacak, TBK m. 183 hükmü gereğince rehinli alacaklı tarafından üçüncü bir kişiye devredilebilir. Bu hâlde, TBK m. 189/f. 1 hükmü uyarınca alacağına bağlı haklar da devralana geçmektedir⁶¹. TİTRK m. 12/f. 6 hükmü uyarınca alacağın devrini Sicile tescil ettirmekle rehin veren yükümlü kılınmıştır⁶².

Yukarıda da ifade edildiği üzere, TİTRK m. 3 hükmünde rehin sözleşmesine taraf olacak kişiler belirlenmiştir. Rehlinli alacaklının rehinle teminat altına alınmış olan alacağı, TİTRK m. 3 hükmünde belirtilenlerin dışında üçüncü bir kişiye devretmesi hâlinde, hukuki kaderi alacağına bağlı olan rehin hakkı da alacağı devralana geçer⁶³. Ne var ki, teminat yükü bölünmeden birden fazla taşınır üzerinde rehin hakkı kurulduktan sonra rehin alacaklısı, alacağı farklı kişilere devredemez⁶⁴. Diğer bir deyişle, teminat yükü bölünmeksizin kurulan rehinde alacaklının, alacağın tamamını devretme zorunluluğu vardır. Ancak bu hâlde alacakla birlikte rehin hakkı da devralana geçer.

Teminat yükü bölünmek suretiyle rehin hakkı kurulduktan sonra ise rehinli alacaklının alacağın tamamını devretme zorunluluğu yoktur⁶⁵. Başka bir anlatımla, rehinli alacaklının, dilediği taşınır üzerindeki rehin hakkının teminat altına aldığı alacak miktarını devretmesi mümkündür⁶⁶. Bu hâlde, devredilen alacak miktarı üzerindeki rehin hakkı TBK m. 189/f. 1 hükmü gereğince kendiliğinden devralana geçmektedir.

B. Rehne Konu Taşınır Varlığın Devri

Rehin hakkının varlığı, rehin verenin taşınır üzerindeki ve rehin alanın da alacak üzerindeki tasarruf yetkisini kısıtlamaz. Rehlin verenin taşınır ve rehin alacaklısının da alacağını üçüncü kişiye devretmesi mümkündür⁶⁷. TİTRK m. 12/f. 6 hükmü uyarınca rehin veren, rehinli taşınır varlığın devrini Sicile tescil ettirmekle yükümlüdür⁶⁸. Zira rehin konusu taşınır varlık, sicil dışında devredilmektedir⁶⁹.

Yukarıda ifade edildiği üzere TİTRK uyarınca rehin hakkının kazanılması bakımından taşınırın teslimine ihtiyaç duyulmaz, zira TİTRK m. 3 uyarınca rehin hakkı rehin sözleşmesinin sicile tescili ile kazanılmaktadır. Sicile tescil aynı zamanda aleniyet işlevini yerine getirmektedir⁷⁰. TİTRK uyarınca taşınır üzerinde rehin hakkı tesis edildiğinde, rehin alan rehin konusu taşınırın rehin amacıyla dolaylı zilyetliğini kazanır. Rehlin veren/rehin verenlerin ise taşınır üzerinde doğrudan zilyetliği devam eder⁷¹. Rehlin veren veya rehin verenlerin rehin konusu taşınır üçüncü kişiye devri, zilyetliğinin devri suretiyle gerçekleşir⁷². Diğer varlıklar bakımından ise gerekli görülen işlemler yerine getirilerek devir gerçekleşmektedir. Üzerinde rehin hakkı kazanılmış olan varlığın devredilmesi hâlinde rehin hakkı sona ermez ve fakat rehin hakkı ile yüklü olarak varlık devredilmiş olacaktır⁷³.

⁶¹ Bu konudaki ayrıntılı değerlendirmeler için bkz. ANTALYA/ACAR, s. 35-37.

⁶² Buradaki bildirim zorunluluğunun aynı hakkın akıbeti bakımından değil; ancak TİTRK m. 12 hükmündeki hak ve yetkilerin kullanılması bakımından getirilmiş olduğu yönünde bkz. ANTALYA/ACAR, s. 138, dipnot 207 ve s. 140. Tescilin açıklayıcı nitelikte olduğu yönünde bkz. GÜRPINAR, Tapu Sicili, s. 76.

⁶³ ANTALYA/ACAR, s. 35-36; AYTAÇ, s. 111; ARKAN, Sempozyum, s. 145.

⁶⁴ FAŞEL, CHK-ZGB, Art. 798, N. 6; HELVACI, s. 213; KAŞAK/GÜVENÇ, s. 70.

⁶⁵ KAŞAK/GÜVENÇ, s. 83.

⁶⁶ KAŞAK/GÜVENÇ, s. 83.

⁶⁷ ŞİT-İMAMOĞLU, s. 20; AYTAÇ, s. 111.

⁶⁸ Buradaki bildirim zorunluluğunun aynı hakkın akıbeti bakımından değil; ancak TİTRK m. 12 hükmündeki hak ve yetkilerin kullanılması bakımından getirilmiş olduğu yönünde bkz. ANTALYA/ACAR, s. 138, dipnot 207 ve s. 140.

⁶⁹ GÜRPINAR, Tapu Sicili, s. 76.

⁷⁰ ANTALYA/ACAR, s. 33.

⁷¹ ANTALYA/ACAR, s. 135.

⁷² ANTALYA/ACAR, s. 33.

⁷³ Rehlin hakkının herkese ileri sürülebilen bir aynı hak olması nedeniyle bu sonuca varılmaktadır. Kaldı ki, TİTRK m. 4/f.7 hükmünde rehin sözleşmesinde yer alan ve rehin verenin rehin konusu üzerinde tasarruf yetkisini kısıtlayan kayıtların hükümsüz olduğu ifade edilmiştir (ANTALYA/ACAR, s. 137).

Teminat yükü bölünmeden rehin hakkının kurulmuş olması hâlinde, üzerinde rehin hakkı kurulan varlıklar aynı kişiye aitse, bu varlıklardan hepsinin üçüncü kişiye devri rehin hakkını sona erdirmesiz. Devredilen varlıklar alacağın tamamına teminat teşkil etmeye devam eder. Güvence bölünmeden kurulan rehne konu varlıklar farklı kişilere aitse ve rehin hakkı kazanıldıktan sonra söz konusu varlıklardan biri rehinle teminat altına alınmış borçtan müteselsilen sorumlu olanlardan birine devredilmişse, yine devredilen taşınır varlık alacağın tamamına teminat teşkil etmeye devam eder. Her iki hâlde de, teminat yükü bölünmeden oluşturulan rehin hakkına ilişkin koşullar devam etmektedir⁷⁴. Ne var ki, teminat yükü bölünmeden üzerinde rehin hakkı kazanılmış olan ve aynı kişiye ait varlıklardan birinin üçüncü bir kişiye devri yahut teminat altına alınan borçtan sorumlu olmayan birine devri hâlinde teminat yükü rehin konusu varlıklar üzerinde paylaşılmalıdır⁷⁵.

Teminat yükü bölünmek suretiyle rehin hakkı kurulduktan sonra rehne konu taşınır varlıklardan biri ya da birkaçının üçüncü bir kişiye devri, rehin hakkını sona erdirmesiz. Bu hâlde, devredilen taşınır varlık ya da varlıklar rehinle yüklü olarak devralana geçmektedir.

C. Rehne Konu Taşınırın Üretim Sürecinde Kullanılması

Yukarıda da ifade edildiği üzere TİTRK, sicilli rehin sistemi getirmek suretiyle rehne konu taşınırın zilyetliğinin rehin verende kalmasına imkân tanımaktadır⁷⁶. Bu suretle, taşınır varlık üzerinde rehin hakkı kurulduktan sonra dahi rehin veren rehne konu taşınırın kullanılabilmektedir⁷⁷. Ne var ki, rehin verenin bu kullanım hakkının sınırını TİTRK m. 12 hükmü teşkil etmektedir⁷⁸. TİTRK m. 12/f. 2 hükmü uyarınca zilyet, rehinli taşınırın değerini koruyacak gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

7099 Sayılı Kanun’la değişiklik yapılan TİTRK m. 7/f. 2 hükmünde, bir üretim sürecinin kullanıldığı taşınır varlıklarla birlikte rehnedilmesi hâlinde rehlin, üretim sürecinde ve sonucunda gerçekleşecek olan “*alacak*” üzerinde aynı oranda ve sırada kendiliğinden tesis edilmiş sayıldığı düzenlenmiştir. Anılan hükümde üretim sürecinin rehni ifadesi kullanılmış olsa da böyle bir rehin söz konusu olamayacağından, hükümde üretim sürecine konu olan bir taşınırın rehnedilmesi hâlinin ifade edilmek istendiği kabul edilmektedir⁷⁹. Bu doğrultuda bir üretim sürecinde kullanılan taşınırın rehnedilmesi hâlinde, üretim süreci sonucunda meydana gelecek varlık üzerinde rehin tesis edilmiş olmaz ve fakat üretim sürecinin her aşamasında veya üretim sürecinin sonunda rehinli taşınırın yerini alan *alacak* üzerinde rehin aynı oranda ve sırada kendiliğinden kurulmuş sayılır (Tem.Yön. m. 15/f. 3).

TİTRK m. 7/f. 1 hükmünde ise taşınır varlığın ikamesi malların, taşınır varlık ile birlikte doğrudan rehlin kapsamında olduğu düzenlenmiştir. Tem.Yön. m. 15/f. 4 hükmünde, rehinli taşınır varlıkların ikamesinin, başka bir işleme gerek olmaksızın, rehlin kapsamına dâhil olduğu düzenlenmiştir. Bu düzenleme kapsamında, kanun koyucu aynı ikame ilkesini benimsemiştir⁸⁰. Eşya birliğinin teslimli taşınır rehinine konu edilmesi hâlinde, taraflar rehin sözleşmesinde aynı ikameyi kararlaştırmış ise, eşya birliğine sonradan girecek taşınır rehin kapsamına girmekte; birlikten çıkan taşınır ise rehin verene iade edilmektedir⁸¹. Aynı ikame ilkesinin sicilli taşınır rehni bakımından, rehne konu taşınırın gerek yerine geçen gerekse dönüştüğü taşınırın

⁷⁴ Güvence bölünmeden birden fazla taşınmazın rehnedilmesi bakımından konu ile ilgili değerlendirmeler için bkz. ÖZER, M. Tolga: Taşınmazların Birlikte Rehni (Aynı Alacağı Teminat Altına Almak İçin Birden Fazla Taşınmazın Rehni), İstanbul, 2015, s. 71.

⁷⁵ Güvence bölünmeden birden fazla taşınmaz üzerinde rehin hakkı kazanıldıktan sonra koşulların değişmesi hâlinde TMK m. 889/f.1 hükmü uyarınca sorun çözülmeli ve bu doğrultuda güvence bölünmeden kurulan rehin hakkı sona erdiğinden taşınmazlar üzerindeki teminat yükü taraflarca bölünmeli, taraflar arasında böyle bir anlaşmaya varılamaması hâlinde tapu idaresi tarafından teminat yükünün taşınmazlar üzerinde paylaşılmalıdır (KUNTALP, s. 281 vd.; GÜRİSOY, s. 17; HELVACI, s. 313 vd.; KURŞAT, s. 415; ACAR, Belirlilik İlkesi, s. 248; ÖZER, s. 71; KAŞAK/GÜVENÇ, s. 79).

⁷⁶ KIRCA, Çiğdem: “*Ticari İşlemlerde Taşınır Rehinde Sıra*”, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, 2018, 159; OKTAY-ÖZDEMİR, s. 53; ACAR, Faruk: “*Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Bakımından Rehni Alanın ve Rehni Vereninin Hak ve Yükümlülüklerine Kısa Bir Bakış*”, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, s. 194.

⁷⁷ ACAR, Sempozyum, s. 194.

⁷⁸ OKTAY-ÖZDEMİR, s. 72; ACAR, Sempozyum, s. 194-195.

⁷⁹ SİRMEN, Sempozyum, s. 35; OKTAY-ÖZDEMİR, s. 82.

⁸⁰ SİRMEN, Sempozyum, s. 34; OKTAY-ÖZDEMİR, s. 71.

⁸¹ OKTAY-ÖZDEMİR, s. 71.

rehnin kapsamında değerlendirilmesi yönünde etkisi olduğu kabul edilmektedir⁸². Nitekim TİTRK m. 7/f.1 hükmü, rehin hakkı kazanıldıktan sonra taşınır varlığın ikamesi olan taşınır varlığın doğrudan, başkaca işleme gerek olmaksızın, rehin kapsamına gireceğini düzenleme altına almıştır.

TİTRK m. 7/f. 1 ve f.2 hükmündeki düzenlemeler, özellikle hammadde, stok ve sarf malzemesi gibi işletmenin dönen malvarlığı değerlerinin rehne konu olmasına çözüm bulmayı amaçlar niteliktedir⁸³. Bu doğrultuda, üzerinde rehin hakkı kazanılmış olan birden çok taşınır varlıktan birinin üretim sürecinde kullanılan söz konusu dönen malvarlığı değerlerinden biri olması hâlinde iki ihtimal dikkate alınmalıdır. TİTRK m. 7/f. 2 hükmündeki ihtimal dâhilinde, üzerinde rehin hakkı kazanılmış olan taşınır varlığın üretim sürecinde kullanılması ile üretim süreci devam ederken ortaya çıkan yarı mamul yahut üretim süreci sonundaki mamulün hukuki işleme konu edilmesi karşılığında elde edilen bedel alacağı üzerinde rehin hakkı kendiliğinden devam eder⁸⁴. İkinci olarak TİTRK m. 7/f. 1 hükmünde ifade edilen ihtimal dâhilinde, üretim sürecinde kullanılan taşınır varlık rehne konu edilmişse, üretim sürecinin her aşamasında ve sonucunda rehne konu varlığın yerine geçen ikame mal rehin kapsamına dâhil olur⁸⁵. Diğer bir deyişle, ikame varlık üzerinde rehin hakkı devam edecektir.

D. Rehne Konu Taşınır Varlığın Tüketilmesi, Yok Olması veya Rehne Konu Hakkın Sona Ermesi

Birden fazla taşınır üzerinde rehin hakkı üzerinde rehin hakkı kazanıldıktan sonra, bu taşınırlardan birinin ya da birden fazlasının tüketilmesi veya yok olması hâlinde, rehin hakkının akıbeti de belirlenmelidir. Örneğin, rehne konu taşınır varlığın sarf malzemesi olması hâlinde tüketilmesi, marka olması hâlinde hakkın sona ermesi söz konusu olabilir. Rehne konu taşınır varlığın maddi varlığı olan bir taşınır olması hâlinde ise yok olmasından bahsedilir. Münferiden rehne konu olan bir taşınırın yok olması, sarf malzemesinin tüketilmesi yahut rehne konu marka hakkının sona ermesi hâlinde, rehin hakkı da sona erer.

Teminat yükü bölünmeden birden çok taşınır üzerinde rehin hakkı kazanıldıktan sonra rehne konu taşınırlardan birinin yok olması, sarf malzemesinin tüketilmesi yahut rehne konu olan marka hakkının sona ermesi hâlinde, diğer taşınırların her biri rehin yükünün tamamı için teminat teşkil ettiğinden rehinli alacaklının bir zararı söz konusu olmaz. Ne var ki, teminat yükü bölünerek rehin hakkı kurulmuşsa rehne konu taşınırlardan birinin yok olması, sarf malzemesinin tüketilmesi yahut marka hakkının sona ermesi hâlinde söz konusu taşınır üzerindeki rehin hakkı sona ereceğinden, teminat yükü üzerinde rehin hakkı sona eren taşınırın üzerindeki rehin yükü oranında azalacaktır.

TİTRK’nda teslimsiz bir taşınır rehni rejimi benimsendiğinden, alacağın güvencesi olan taşınır malın değerinde yaşanabilecek düşüşler, rehin alacaklısının aleyhine olacak; buna karşın alacaklı, malın zilyetliğine sahip olmadığı için bu değer düşüşlerini önleme imkânından yoksun kalacaktır. İşte bu nedenle, kanun koyucu, rehinli malı elinde tutmaya devam eden zilyedi (rehin vereni), rehinli taşınırın değerini koruyacak gerekli tedbirleri almakla yükümlü kılmıştır. Buna rağmen malın zilyedi, rehinli taşınırın değerini düşüren davranışlarda bulunursa; alacaklı, kanunun kendisine verdiği yetkiyi kullanarak hâkimden bu gibi davranışları yasaklamasını isteyebilir. Alacaklıya, gerekli önlemleri almak üzere hâkim tarafından yetki verilebileceği gibi; gecikmesinde tehlike bulunan hâllerde alacaklı, böyle bir yetki verilmeden de gerekli önlemleri kendiliğinden alabilir (TİTRK m. 12/f. 2). Hakları zarar görenler önlem için yapmış olduğu giderlerin tazminini zarara sebep olanlardan isteyebilir (TİTRK m. 12/f. 3).

Rehin alacaklısı, rehin veren ya da üçüncü bir kişinin zilyetliğinde bulunan rehne konu taşınır varlığı denetleme hakkına sahiptir (TİTRK m. 12/f. 4). Ayrıca, rehin veren, rehin konusu taşınır varlıkların değerini rehin alacaklısı aleyhine azaltan tasarruflarından doğan zararları tazmin etmekle yükümlüdür (TİTRK m. 12/f. 5).

⁸² AESCHLIMANN, Lionel/ FOËX Bénédicte: “Sûretés Mobilières: Limites et Réforme Du Droit Suisse”, Journée 2005 de droit bancaire et financier, (Éditeurs: Luc Thévenoz, Christian Bovet), Schulthess Juristische Medien AG 2006, s. 33; OKTAY-ÖZDEMİR, s. 71.

⁸³ ÖCAL-APAYDIN, s. 100.

⁸⁴ SİRMEN, Sempozyum, s. 35.

⁸⁵ SİRMEN, Sempozyum, s. 35.

Üzerinde birden rehin hakkı kazanıldıktan sonra rehne konu varlığın tüketilmesi yahut hakkın sona ermesi ya da taşınır varlığın yok olması nedeniyle rehlin paraya çevrilmesi aşamasında rehinli alacaklının taşıdığı risk rehne konu taşınırın sigorta ettirilmesi ile aşılabılır. Bu suretle elden çıkarılan, tamamen tüketilen yahut yok olan taşınırın ya da sona eren hakkın yerine geçen kaim değer TİTRK m. 7/f. 1 hükmü uyarınca doğrudan rehlin kapsamında olmaktadır⁸⁶.

V. SONUÇ

Türk Medeni Kanunu'nda taşınırlar üzerinde rehin hakkının kazanılması bakımından kural, teslimine bağlı taşınır rehnidir. Zira TMK m. 939/f.1 hükmü uyarınca kanunda öngörülen ayrık durumlar dışında taşınırlar, ancak zilyetliğin alacaklıya devri suretiyle rehne konu olabilir. TİTRK'nda benimsenen sicilli rehin rejimi de ayrık durumlardan biridir. 7099 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmadan önce, TİTRK m. 18 hükmünde Türk Medeni Kanunu'nun taşınır rehni hükümlerine atıf yapılmaktayken, 7099 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik sonrası atıf hükmü Türk Medeni Kanunu'nun taşınmaz rehni hükümleri olarak değiştirilmiştir. Nitekim Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nda sicilli bir rehin rejimi benimsenmesi sayesinde sabit dereceler sistemine göre rehin hakkının kazanılabilmesi, üst sınır rehni kurulabilmesi gibi imkânlar tanındığından bu Kanun kapsamındaki rehin daha çok taşınmaz rehni ile benzerlikler taşımaktadır. Dolayısıyla, bünyesine uygun düştüğü ölçüde Türk Medeni Kanunu'nun taşınmaz rehne ilişkin hükümleri, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu kapsamındaki taşınır rehni bakımından uygulama alanı bulacaktır.

Teslimli taşınır rehninde birden fazla taşınır üzerinde rehin hakkının kazanılması mümkündür. Ne var ki, TMK m. 944 teslimli taşınır rehni bakımından kural teminat yükü bölünmeden kurulan rehin, istisna ise teminat yükü bölünerek kurulan rehindir. Taşınmaz rehni bakımından ise TMK m. 855 hükmü uyarınca birden çok taşınmazın aynı alacağa teminat teşkil etmesi hâlinde teminat yükü bölünerek kurulan rehin kural, teminat yükü bölünmeden kurulan rehin istisnadır. TİTRK kapsamında birden çok taşınır varlık üzerinde rehin kurulması hâlinde sicilli bir rehin rejimi benimsendiğinden taşınır eşyanın alacaklıya teslimi gerekmez. Ayrıca TİTRK m. 5/f.1 hükmünde rehne konu edilebilecek varlıklar arasında taşınır eşya hükmünde olmayan alacaklar, haklar ve işletme de bulunmaktadır. Dolayısıyla rehinli taşınırın zilyetliğinin alacaklıya devri mantığına uygun olarak birden çok taşınırın rehnedilmesi hâlinde teminat yükü bölünmeden her bir taşınırın alacağın tamamına teminat teşkil etmesi şeklindeki anlayışın kural olarak benimsenmesi, TİTRK uyarınca kurulan rehinler bakımından isabetli olmayacaktır. Nitekim TİTRK m. 18 hükmü atfıyla TMK m. 855 hükmünün kıyasen uygulanması sonucunda TİTRK kapsamında birden fazla taşınırın rehne konu olması hâlinde teminat yükü bölünerek kurulan rehlin kural, teminat yükü bölünmeden kurulan rehne ise istisna olduğunu kabul etmek bu rehin türünün yapısına daha uygun olacaktır.

Birden çok taşınır üzerinde rehin hakkı kurulması bakımından ayrıca TİTRK kapsamındaki sınırlamalar da dikkate alınmalıdır. Öncelikle, rehin sözleşmesinin tarafları TİTRK m. 3 hükmü uyarınca belirlenmelidir. Buna göre rehinli alacaklı kredi kuruluşu ise rehin veren kredi sözleşmesinin tarafı tacir, esnaf, çiftçi, üretici örgütü, serbest meslek erbabı gerçek veya tüzel kişi olabilir. Rehlinli alacaklının tacir yahut esnaf olması hâlinde ise rehin sözleşmesinin tarafı tacir veya esnaf olmalıdır. İkinci olarak ticari işletme ya da esnaf işletmesinin, başka taşınır varlıklarla birlikte rehnedilmesi hâlinde taraflar, koşulları bulunsu dahi teminat yükü bölünmeden rehin hakkı tesis edemezler. Zira TİTRK m.5/f.1 hükmünde ifade edilen varlıkların borcu karşılama hâlinde TİTRK m.5/f.2 hükmü ile işletmenin tamamının rehne konu edilmesinin yasaklanması, işletmenin tamamı ile işletmenin faaliyetine tahsis edilmemiş olan taşınırların her birinin alacağın tamamına teminat teşkil etmek üzere rehnedilmesine engel teşkil eder. Ayrıca Tem.Yön. m. 11/f.2 hükmünde, ana para rehni kurulması hâlinde alacağın miktarının tamamına ek olarak azami beşte bir oranına yetecek kadar taşınır varlık üzerinde rehin hakkı kurulabileceği düzenlenmiştir. Bu suretle taşınırla varlıklar arasında fark gözetilmeksizin, birden fazla taşınırın anapara rehne konu olması bakımından Kanun'da yer almayan bir sınırlama getirilmiştir.

Teslimli taşınır rehninden farklı olarak, TİTRK kapsamında sicilli taşınır rehni rejimi benimsenmesinin sonucu olarak taşınır eşya ise dolaysız zilyetliği rehin verende kalmaktadır.

⁸⁶ Özellikle sarf malzemesi ile ilgili değerlendirmeler için bkz. ÖCAL-APAYDIN, s. 102.

Dolayısıyla rehin veren rehin hakkı kurulduktan sonra taşınır varlık üzerinde tasarrufta bulunabilmektedir. Taşınmaz rehninde de rehin verenin taşınmaz üzerinde tasarrufta bulunması mümkündür. Ne var ki, taşınmazlar tapu sicilinde kayıtlı olduğundan taşınmazlara ilişkin her türlü işlemin tapuda yapılması gerekir. TİTRK uyarınca rehin hakkı kurulduktan sonra rehin konusu taşınır varlığın devri ise sicil dışında gerçekleşmektedir. Bu hâlde rehin verene rehinli varlığın devrini Sicile bildirmekle yükümlü kılınmıştır.

Üzerinde rehin hakkı kurulan taşınır varlıklardan biri ya da birden fazlasının hammadde, stok, sarf malzemesi gibi işletmenin dönen malvarlığında yer alan değerlerden biri olması hâlinde, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nda Türk Medeni Kanunu'nda bulunmayan birtakım imkânlar getirilmiştir. Rehlin verenin üzerinde rehin hakkı kazanılmış olan birden çok taşınır varlıktan birini üretim sürecinde kullanması hâlinde, TİTRK m. 7/f.2 hükmündeki ihtimal dâhilinde, üzerinde rehin hakkı kazanılmış olan taşınır varlığın üretim sürecinde kullanılması ile üretim süreci devam ederken ortaya çıkan yarı mamul yahut üretim süreci sonundaki mamulün hukuki işleme konu edilmesi karşılığında elde edilen bedel alacağı üzerinde rehin hakkı kendiliğinden devam eder. TİTRK m. 7/f.1 hükmünde ifade edilen ihtimal dâhilinde ise üretim sürecinde kullanılan taşınır varlık rehne konu edilmişse, üretim sürecinin her aşamasında ve sonucunda rehne konu varlığın yerine geçen ikame varlık üzerinde rehin hakkı devam edecektir.

Rehin hakkı kurulduktan sonra, rehin konusu taşınır yok olduğu yahut hak sona erdiği takdirde rehin hakkı da sona erer. Teminat yükü bölünmeden birden çok taşınır üzerinde rehin hakkı kazanıldıktan sonra rehne konu taşınırlardan birinin yok olması, sarf malzemesinin tüketilmesi yahut rehne konu olan marka gibi bir hakkın sona ermesi hâlinde, diğer taşınırların her biri rehin yükünün tamamı için teminat teşkil ettiğinden rehinli alacaklının bir zararı söz konusu olmaz. Buna karşılık, teminat yükü bölünerek rehin hakkı kurulmuşsa rehne konu taşınırlardan birinin yok olması, sarf malzemesinin tüketilmesi yahut marka hakkının sona ermesi hâlinde söz konusu taşınır üzerindeki rehin hakkı sona ereceğinden, teminat yükü üzerinde rehin hakkı sona eren taşınırın üzerindeki rehin yükü oranında azalacaktır. Bu hâlde TİTRK m. 12 hükmünde düzenlenen ve rehinli alacaklıyı koruyan imkânlar kullanılabilir.

KAYNAKÇA

- ACAR, Faruk: *Rehin Hukukunda Taşınmaz Kavramı ve Özellikle Belirlilik İlkesi*, Tıpkı 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017 [Belirlilik İlkesi].
- ACAR, Faruk: *Rehin Hukuku Dersleri*, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017.
- ACAR, Faruk: "Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Bakımından Rehlin Alanın ve Rehlin Vereninin Hak ve Yükümlülüklerine Kısa Bir Bakış", *Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu* (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, s. 191-199 [Sempozyum].
- AESCHLIMANN, Lionel/ FOËX Bénédicte: "Sûretés Mobilières: Limites et Réforme Du Droit Suisse", *Journée 2005 de droit bancaire et financier*, (Éditeurs: Luc Thévenoz, Christian Bovet), Schulthess Juristische Medien AG 2006, s. 17-38.
- AKINTÜRK, Turgut: *Eşya Hukuku*, İstanbul 2009.
- AKSOY, Mehmet Ali: "Yeni Bir Kurum Olarak Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni'nin Ticari İşletme Rehni ile Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi", *2018/1 Ankara Barosu Dergisi*, s. 53-90.
- ANTALYA, Gökhan/ACAR, Faruk: *Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni*, 2. Bası, İstanbul 2017.
- ARKAN, Sabih: *Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Açısından Ticari İşletmenin Rehni, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu* (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, 2018, s. 141-157.
- AYDIN-ÜNVER, Tülay: *Birden Fazla Taşınmaz Üzerinde Toplu Rehlin Kurulması, Medeni Hukuk Alanındaki Güncel Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi Sempozyumları*, C. I, *Eşya Hukuku*, 20 Ekim 2016 (Editörler: Tufan Öğüz /Baki İlkay Engin), İstanbul 2017.
- AYTAÇ, Zühtü: "Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kapsamında Taraflar", *Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu* (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, 2018, s. 85-117.
- CANSEL, Erol: *Türk Menkul Rehni Hukuku*, Cilt I, *Teslim Şartlı Menkul Rehni*, Ankara

- Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara 1967.
- ÇETİNER, Bilgehan: Taşınmaz Teminatı, İstanbul 2015
- DAVRAN, Bülent: Rehin Hukuku Dersleri, İstanbul 1972.
- ERGÜNE, Mehmet Serkan: “Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehninin Kuruluşu”, Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, 2018, s. 117-124.
- ERTAŞ, Şeref: Eşya Hukuku, İzmir 2014.
- ERTEN, M.Ali: “Ticari İşlemlerde Taşınır Rehninde Teminatın Taşınır Varlık Yönünden Kapsamı”, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, s. 181-191.
- ESENER Turhan/GÜVEN Kudret: Eşya Hukuku, Ankara 2017.
- FASEL, Urs: Sachenrecht Art. 641-977 ZGB, CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, (Herausgeber: Peter Breitschmid, Alexandra Jungo), Schulthess Juristische Medien AG 2016 [CHK-ZGB].
- FOËX, Benedict: Le contrat de gage mobilier, Collection Genevoise, Faculté de Droit de Genève, Helbing & Lichtenhahn, Bâle et Francfort-sur-le-Main 1997, N. 573 [Gage mobilier].
- FOËX, Bénédict: Commentaire Romand, Code Civil II, Art. 457-977, Art. 1-61 Tit. Fin. CC, édité par Pascal Pichonnaz/Bénédict Foëx/ Denis Piotet, Helbing & Lichtenhahn, Bâle 2016. [CR-CC].
- GÖLE, Celal/AYDOĞAN, Gökhan: Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununun Ticaret Hukuku Açısından Değerlendirilmesi, BATIDER, C. 33, Sa. 1, Yıl 2017, s.5-51.
- GÜRPINAR, Damla: “Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Uyarınca Kurulmuş Olan Rehinli Taşınır Siclinin Tapu Sicili ile Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 19, S. 2, 2017, s. 61-102.
- GÜRPINAR, Damla: “Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Uyarınca Kurulmuş Olan Rehinli Taşınır Siclinin Tapu Sicili ile Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 19, S. 2, 2017, s. 61-102 [Tapu Sicili].
- GÜRSOY, Kemal T./EREN, Fikret/CANSEL, Erol, Türk Eşya Hukuku, Ankara 1984.
- GÜRSOY, Kemal T.: Birden Ziyade Gayrimenkulün Aynı Borç İçin İpotek Edilmesi ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, Ankara 1978.
- HELVACI, İlhan: Eski Medeni Kanunumuz ile Karşılaştırmalı Olarak Türk Medeni Kanununa Göre Sözleşmeden Doğan İpotek Hakkı, İstanbul 2008.
- KAŞAK, Fahri Erdem/GÜVENÇ, İpek: Taşınmazların Birlikte Rehni (TMK m. 855), Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XXIII, Y. 2019, Sa. 1, s. 61-92.
- KIRCA, Çiğdem: “Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehninde Sıra”, Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, 2018, s. 159-181.
- KÖPRÜLÜ, Bülent/KANETİ, Selim: Sınırlı Ayni Haklar, İstanbul 1982-1983.
- KÖROĞLU-ÖLMEZ, Belin: “Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Uyarınca Ticari İşletme Rehni”, TBB Dergisi, 2017(129), s.261-286.
- KUNTALP, Erden: “Aynı Alacak İçin Birden Çok Taşınmazın Rehni”, Yiğit Okur’a Armağan, İstanbul 1998.
- KURŞAT, Zekeriya: “Birlikte Rehin”, Prof. Dr. Özer Seliçi’ye Armağan, Ankara, 2006, s. 393-426.
- MARCHAND, Sylvain: Commentaire Romand, Code Civil II, Art. 457-977, Art. 1-61 Tit. Fin. CC, édité par Pascal Pichonnaz/Bénédict Foëx/ Denis Piotet, Helbing & Lichtenhahn, Bâle 2016. [CR-CC]
- OĞUZMAN, Kemal/SELİÇİ, Özer/OKTAY-ÖZDEMİR, Saibe: Eşya Hukuku, İstanbul 2018.
- OKTAY-ÖZDEMİR, Saibe: “Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununa Göre Üzerinde Rehin Hakkı Kurulabilecek Ticarî İşletmeler Dışındaki Taşınır Varlıklar”, Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, 2018, s. 53-85.
- ÖCAL-APAYDIN, Bahar: “Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Uyarınca Teminat Yükünün Kapsamı Bakımından Özellik Arz Eden Hâller”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:13, Sayı: 169-170, Eylül-Ekim 2018, s. 87-120.

- ÖZER, M. Tolga: Taşınmazların Birlikte Rehni (Aynı Alacağı Teminat Altına Almak İçin Birden Fazla Taşınmazın Rehni), İstanbul, 2015.
- REETZ Peter, GRABER Michael: Sachenrecht Art. 641-977 ZGB, CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, (Herausgeber: Peter Breitschmid, Alexandra Jungo), Schulthess Juristische Medien AG 2016 [CHK-ZGB].
- SARI, Suat: “ Taşınmaz Rehninde Belirlilik (Muayyenlik) İlkesi”, Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman’ın Anısına Armağan, İstanbul 2000, s. 963-1011.
- SCHMID-TSCHIRREN, Christina: ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch, OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), (Herausgeber: Jolanta Kren Kostkiewicz, Stephan Wolf, Marc Amstutz, Roland Fankhauser), Orell Füssli Verlag AG 2016 [OFK-ZGB].
- SEROZAN, Rona: Taşınır Eşya Hukuku, İstanbul 2007.
- SİRMEN, A. Lale: “Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehninin Düzenleniş Biçimi, Niteliği ve Rehne Hakim Olan İlkeler”, Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, 2018, s. 21-52 [Sempozyum].
- SİRMEN, A. Lâle: Eşya Hukuku, 5.bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2018.
- STEINAUER, Paul-Henri: Les droits réels, Tome III, 4e éd., Berne 2012.
- ŞENOCAK, Kemal/KAHRAMAN, Zafer/ TUNCER-KAZANCI, İdil/ÖCAL-APAYDIN, Bahar: Ticarî İşletme Taşınır Rehni, Ankara 2019.
- ŞİT-İMAMOĞLU, Başak: Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Üzerine Bir İnceleme, Ankara 2017.
- TUNCER KAZANCI, İdil: “Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Kapsamında Kurulan Rehinlerde Rehinli Alacaklının Tatmin Edilmesi”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi – İnÜHFD 10(1), s. 73-86.
- UYUMAZ, Alper: “Medenî Kanun Dışındaki Kanunlarda Düzenlenmiş Taşınır Rehni Çeşitleri”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 21, S. 4, 2017, s. 49-90.
- WOLF, Stephan / EGGEL, Martin: ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), (Herausgeber: Jolanta Kren Kostkiewicz, Stephan Wolf, Marc Amstutz, Roland Fankhauser), Orell Füssli Verlag AG 2016 [OFK-ZGB].